

ROKODELSKA SHEMA

Rokodelska panoga	SUHOZIDNA GRADNJA
	SUHI ZID Z VOGALOM (1 × 1 m)

PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško-andragoškega usposabljanja
Psihologija: – temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe), – učni stili, – motivacija. Komunikacija: – potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem). Ergodidaktika: – ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju).	Teoretični del: 6 ur

Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja: – temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom, – mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge). Načela uspešnega usposabljanja: – postopno in sistematično usvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija, – kako pridobivamo znanje in spretnosti.	
Metode praktičnega usposabljanja z delom: – temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno-tehnični del priprave), – metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj). Vrednotenje pričakovanih izidov: – preverjanje znanj in spretnosti.	Delavnice: 6 ur

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA: – poznavanje vrst in lastnosti naravnega kamna v Sloveniji, – poznavanje lastnosti in tipologije suhe gradnje v Sloveniji, – obvladovanje motoričnih spretnosti in tehnik suhozidarstva, – obvladovanje orodij za suho gradnjo, – priprava načrta za gradnjo, priprava gradbišča in izvedba suhe gradnje. OPOZORILO: Tečaj varnosti pri delu je nujno potreben za pristop k usposabljanju.		Predlagano število ur praktičnega usposabljanja 16–35 ur
Materiali in njihove lastnosti <i>(prednost imajo lokalna gradiva):</i>	Naravni kamen lokalnega izvora. Najpogostejše vrste kamnin v Sloveniji za potrebe izdelave suhih zidov: – različni apnenci, – različne flišne kamnine, – skrilavci, – breče, – konglomerati, – drugi naravni kamni lokalnega izvora. Kamen mora biti kompakten, vzdržljiv in erozijsko odporen (npr. dolomit ali tuf nista primerna za suho gradnjo).	Čas priprave materiala: – <i>priprava kamna (za gradnjo suhozidanega vogala 1,2 × 1,2 m):</i> 2 uri

Orodja in naprave (prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave):	– težko orodje: jeklen drog – štanga, lopata, kramp, težja motika – sepon, macola in težka macola, kladivo za odbijanje, železne grablje in samokolnica, – odbijač, – špica, – dleto, – kladivo s špico, – vedro, – zidarski svinčniki in vrvice, – vodoodporni flomaster, – svinčnica – plajba, – libela, – tračni meter (5–10 m), – leseni količki in letve, – mehka žica in žebliji, – naravni teren, – zaščitna sredstva: rokavice, očala itd.	
Tehnologija izdelave (prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave):	– Priprava izvedbene skice oz. načrta gradnje z merami, – priprava materiala, orodja in opreme. Postopek izdelave SUHOZIDNEGA VOGALA NA VRVICO (1,2 × 1,2 × 0,7 m): – zakoličba temeljenja,	

	– izdelava temeljev, – zakoličba gradnje suhega zidu, – gradnja vogala z dvema krakoma zidu dolžine 120 cm in širine 60 cm (skupne dimenzije 120 × 120 × 70 cm), – zidanje in zaključevanje suhega zidu, – ureditev neposredne okolice zidu.	<i>Čas izdelave izdelka:</i> – vogal dimenzije 1,2 × 1,2 m in višine 0,7 m: 16 ur (skupaj s pripravo 24 ur – 3 delavniki)
Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine:	<i>Gradnja suhih zidov ima za ohranjanje kulturne dediščine velik pomen:</i> – Varuje tradicionalno znanje in spretnosti – tehnika suhozidne gradnje se prenaša iz roda v rod in je del žive nesnovne kulturne dediščine, ki ohranja lokalne gradbene prakse brez uporabe dodatnih veziv. – Ohranja kulturno krajino – suhi zidovi so povezani s tradicionalnimi kmetijskimi površinami: s terasami,	

	<i>pašniki in z mejami parcel, ki oblikujejo značilnosti kulturnih krajin Slovenije.</i> – Podpira trajnostno rabo prostora – gre za naravne, lokalne materiale, ki se lahko ponovno uporabijo, ter za tehniko, ki je okolju prijazna in prilagojena naravnim razmeram. – Povezuje skupnost – gradnja in obnova suhih zidov pogosto vključujeta sodelovanje domačinov, društev in strokovnjakov, kar krepi lokalno identiteto in povezanost z dediščino ter medgeneracijsko sodelovanje. <i>Suhozidna gradnja je na do sedaj preučenih delih Slovenije znana že od prazgodovine in se je ohranila vse do danes, saj gre za najenostavnejši način gradnje s kamenjem v najstarejših poznanih grajenih strukturah na Krasu, suhih zidovih v jamah in spodmolih ter pozneje na suhograjenih kamnitih obzidjih prazgodovinskih naselij kaštelirske kulture. Suhozidno gradnjo še poznajo pripadniki generacij, rojenih na prelomu 20. stoletja, ko je bila tehnika v vsakdanji rabi in se je prenašala iz roda v rod. Suhozidna gradnja je najbolj razširjena v kraškem in istrskem prostoru. V preteklosti je bila znana tudi v nekaterih drugih delih Slovenije, v alpskem prostoru, Posočju, na Vipavskem, Notranjskem, Dolenjskem in drugod.</i> <i>Najenostavnejši so enojni zidovi iz kamnov, nanizanih drug na drugega ali prislonjenih drug ob drugega v eni vrsti brez vezivnega drobirja. Dvojni zidovi imajo na zunanjih dveh straneh lice, pozidano s kamenjem, vmesni prostor napolnjuje kamnit</i>	
--	--	--

	<i>drobir. Podporni zidovi – škarpe imajo temelje zapolnjene z drenažnim kamenjem, eno lice in značilno nagnjenost proti terenu. Pri hiškah, ki omogočajo zavetje pred dežjem in burjo, uporabljajo posebno tehniko prekrivanja strehe s previsevanjem skrl – tehnika lažnega oboka.</i> <i>Suhi zidovi v odprti krajini, ki so na Krasu grajeni iz apnenca, v slovenski Istri pa večinoma iz peščenjaka, se uporabljajo za različne namene, predvsem pa za zaščito obdelovalne zemlje pred živino ali uničevalnimi naravnimi pojavi, kot so nalivi, burja, požari, ter za razmejevanje posesti. Omejevali so ograde, pašnike, vinograde, vrtove, kolovoze ... V tehniki suhega zidu so grajeni podporni in oporni zidovi, zavetja pred burjo, opore za trte, groblje, obzidani izviri, kali, vodnjaki, cisterne, ledenice, peskolovi, apnenice, vodotoki, kanali, pa tudi poti, mostovi, železniški nasipi, pečke, okopi, hiške, svinjaki, tlaki, stopnice ipd.</i>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilna merila
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov:	Suhozidan vogal s krakoma: – Določen je pravi kot vogala/krakov. – Temelj je pripravljen tako, da je vsaj za 10 cm širši od širine zidu. – Zid se oži proti vrhu od 5 do 10 cm. – Zid je bočno poravnan. – Zid je horizontalno poravnan. – Vogal je pravilno vezan – šivan v obe smeri krakov.	– <i>Vogal s krakoma drastično odstopa od pravega kota (več kot 5 kotnih stopinj).</i> – <i>Temeljenje ni širše od zidu.</i> – <i>Zid se ne oži proti vrhu.</i>

	– Kamni so med seboj vezani v horizontalni, vertikalni in prečni smeri (kamni se pravilno preklapljajo po višini). – Vrhnji zaključek zidu je iz pravih kamnov oz. težkih kamnitih plošč oz. skrl. – Zid je estetsko dovršen – upošteva poravnavanje horizontalnih smeri, enakomerno kombinacijo različno velikih kamnov in zapolnjevanje vseh vrzeli med kamni. – Zid ima prečno vezavo – zagotavlja trajno trdnost konstrukcije. – Sredica zidu je zapolnjena s kamnitim drobirjem, kar zagotavlja trajno trdnost konstrukcije. Končni čas izdelave izdelka: 16 ur	– Lica kamnov niso bočno poravnana (odstopanje več kot 2 cm). – Horizontalno zid ni poravnan (odstopanje več kot 2 cm). – Vogal ni vezan – šivan. – Vertikalne fuge se pojavljajo čez tri vrste kamna ali več. – Vrh zidu je zaključen s kamnitim drobirjem ali z okroglimi nestabilnimi kamni. – Fuge med kamni so večje kot 5 cm. – Zid se kruši in izpadajo posamezni kamni. – Poruši se del zidu ali celota.
--	---	---

Soglašam:

Matjaž Han,

minister za gospodarstvo, turizem in šport

